

Стащук О.В.,

д.е.н., професор кафедри фінансів,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Бортник А.О., Янчук Ю.М.,

студентки 2 курсу факультету економіки та управління,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЗМІНИ У ПОДАТКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ДЕРЖАВИ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ

Війна з росією поступово переходить у фазу затяжної боротьби. І для перемоги в ній нам надзвичайно важливо підтримувати економічний щит нашої держави задля прискорення перемоги над ворогом.

В свою чергу це зумовлює потребу зміни пріоритетів економічної політики України для підтримки обороноздатності країни та населення шляхом впровадження змін, зокрема і в політиці оподаткування [1].

Однією із її перших змін з початку повномасштабного вторгнення стало зупинення усіх термінів, передбачених в ПК України, на період воєнного стану. Зокрема, платники податків отримали можливість відкласти подачу звітності та сплату податків до моменту скасування воєнного стану. Законом №2260 вирішено перебіг частини строків поновити. Так, платники податків після набрання його чинності, повинні будуть дотримуватись строків реєстрації податкових накладних, подання звітності та сплати податків [2].

Та все ж головною зміною стала можливість замінити податок на прибуток та ПДВ податком з обігу зі ставкою 2%. Після переходу на таку систему суб'єкти господарювання звільняються від обов'язку нарахування та сплати внутрішнього та імпортного ПДВ, подання податкової звітності та припинення реєстрації платника ПДВ, тобто фактично протягом цього періоду суб'єкт господарювання не сплачує ПДВ. Стати платником ПДВ. Це значно спростить податковий облік. При цьому суб'єкти господарювання, як і раніше, зобов'язані сплачувати ПДВ та ПДФО за своїх працівників порівняно зі «звичайною» моделлю спрощеного оподаткування, за винятком працівників, які переведені та беруть безпосередню

участь в обороні України. Однак це нововведення не поширюється на компанії, які займаються гральним бізнесом, валютною діяльністю, торгівлею споживчими товарами та майнінговою діяльністю, а також фінансовий сектор і компанії-нерезиденти [3].

Призупинивши всі податкові перевірки до закінчення воєнного стану, законодавці поступово додали винятки, на які такі призупинення не поширюються. Крім них, повертаються також документальні позапланові, хоча і не всі, і лише за умов безпечного доступу до приміщень, документів та при можливості провести інвентаризацію [4].

Законом від 24.03.2022 р. № 2142-IX передбачено, що якщо платник податків не може виконувати (будь-які) податкові зобов'язання у зв'язку з воєнними діями або введенням воєнного стану, то платник податків зобов'язаний зробити це протягом 6 місяців з дня припинення або звільнення. Обов'язковий воєнний стан, а також фізичні особи, які безпосередньо беруть участь у відсічі збройній агресії, - протягом 1 місяця з дня такої можливості. Однак ухвалений 12 травня 2022 року проект Закону №7360 змінив ці терміни: шестимісячний термін діловодства скорочено до двох місяців. А для платників податків – фізичних осіб навпаки – збільшено до 60 днів.

Під час воєнного стану звіти та інші документи дозволено подавати в паперовому вигляді. Також передбачено порядок дій у разі втрати первинних облікових документів внаслідок бойових дій чи окупації. Отже, платнику необхідно подати податкову скаргу у довільній формі щодо неможливості вивезення оригіналу документа або його знищення. Після цього він буде звільнений від перевірки на визначений термін. Показники фінансової звітності не можуть бути піддані сумніву лише через відсутність підтверджуючої оригінальної документації [5].

Не можна також не згадати й те, що податки для ФОПів 1 та 2 групи повністю скасовано на час воєнного стану.

Окрім спрощеної системи оподаткування, податкова лояльність стосується ринку пального (знижено ставку акцизного податку на пальне, а ставку ПДВ знижено з 20% до 7%), а також нових пільг із плати за землю(з 1 березня 2022 року

та ще рік після закінчення воєнного стану звільнено від сплати земельного податку та орендної плати за землю території, на яких велись бойові дії або які тимчасово окуповані росією; також не підлягають оподаткуванню заміновані земельні ділянки та ті, на яких наявні фортифікаційні споруди, за визначені території протягом 2022-2023 років не буде нараховуватися та стягуватися мінімальне податкове зобов'язання), екологічного податку (у 2022 році за об'єкти, що розташовані на визначених вище територіях, не буде справлятися екологічний податок) та інших [6].

Воєнний стан – час невизначеності та підвищених ризиків для всіх підприємств. Влада вживає певних заходів для мінімізації негативних наслідків. Лібералізація податків у роки війни була вимушеним антикризовим заходом. Низькі акцизи, податок на додану вартість, фіксований 2% податковий режим для майже всіх підприємств, зменшення адміністративного навантаження на платників податків, дерегуляція бізнесу та дерегуляція оподаткування допомогли підприємствам витримати шок. Використовуючи ці інструменти, підприємства мають можливість зосередитися на бізнес-питаннях і знайти нові можливості для відновлення та налагодження виробництва, не турбуючись про пошук ресурсів і засобів для розрахунку та сплати податків. Проте слід розуміти, що впроваджені зміни є лише тимчасовими антикризовими заходами, які діють на короткий проміжок часу.

Література

1. Скоординована макроекономічна політика в умовах війни – запорука перемоги. URL: https://lb.ua/economics/2022/08/16/526406_skoordinovana_makroekonomichna.html.
2. Основні зміни Закону №2260: Фіскальний підхід нових змін до законодавства. URL: https://jurliga.ligazakon.net/aktualno/12273_podatkov-zmni-pd-chas-d-vonnogo-stanu-noviy-zakon.
3. Марчак Д., Маркуц Ю., Маршалок Т. Податки воєнного часу. Чого слід очікувати від змін у податковій системі, ухвалених з початку війни? URL: <https://voxukraine.org/podatky-voyennogo-chasu-chogo-slid-ochikuvatyi-vid-zmin-u-podatkovij-systemi-uhvalenyh-z-pochatku-vijny/>.

4. Оносовський Д. Податки під час війни: що змінилося для бізнесу? Або адаптація податкового законодавства до умов воєнного часу. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/211250_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu.

5. Закон України : Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану від 15.03.2022.

6. Закон України від 21 вересня 2022 року № 2618-IX «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану».

7. Наказ Міністерства фінансів України від 29.07.2022 № 225 «Про затвердження Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, та переліків документів на підтвердження».